

Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatı**Həsən Məcizadə Savalanın əsərləri ədəbi tənqidə**

Latifa Mirzəyeva

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu. Azərbaycan.
E-mail: mirzeyeva54@inbox.ru

Annötasiya. Cənubi Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyəti, şair, nasir, ədəbiyyatşünas, publisist, folklorşünas, tədqiqatçı Həsən Məcizadə Savalanın yaradıcılığının bir sıra xüsusiyyətləri M.Cəfərovun, M.İbrahimovun, T.Əhmədovun, N.Xəzrinin, S.Əmirovun (Nəbiöğlunun), R.Qəmbərqızının, V.Əhmədin, E.Şükürovanın (Fuadin), G.Məmmədlinin, N.İsmayilovun, L.Mirzəyevanın əsərlərində tədqiq edilmişdir. Akademik Mirzə İbrahimov 1950-1980-ci illər Cənubun ədəbi həyatına gələn yeni qüvvələr arasında böyük ümidlər verən gözəl ədəbi nümunələr yaradan parlaq istedadlardan Savalanın da adını xüsusi vurğulayır. H.M.Savalanın ədəbi tənqidə daha geniş yer tutan "Apardı sellər Saranı" poeması haqqında akademik Məmmədcafər Cəfərov "şair Savalan çox ustahla yaradıcı bir ilhamla bu rəvayət əsasında şirin ana dilində gözəl bir sənət əsəri yaratmışdır" fikrini irəli sürür. Əsərlərinin əsas mövzusu vətən, ana dili olan Cənubi Azərbaycan şairi H.M.Savalanın əsərləri haqqında söylənilən fikirlərdən belə nəticəyə gəlmək olur ki, o bütün yaradıcılığı boyu əsərlərinin yüksək bədiiyyəti və məna kəsəri ilə seçilən sənətkardır. H.M.Savalanın Şimali Azərbaycan ədəbiyyatının Cənubda təbliği sahəsində də fəaliyyəti böyükdür. Vətənimizə həsr etdiyi çoxsaylı əsərləri də təqdirəlayiqdir.

Açar sözlər: tədqiq, fikir, müraciət, qənaət, qiymət

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 15.06.2020; qəbul edilib – 21.06.2020

Hasan Mejdzade Savalan's works in the literary criticism

Latifa Mirzəyeva

Institute of Literature named after Nizami Ganjavi of ANAS. Azerbaijan.
E-mail: mirzeyeva54@inbox.ru

Abstract. A number of features of the creativity of Hasan Mejdzade Savalan, a prominent personality, poet, prose-writer, literary critic, publicist, Folklore researcher of Southern Azerbaijan is studied in the works by M.Jafarov, M.Ibrahimov, T.Ahmedov, N.Khazri, S.Amirov (Nabioghlu), R.Gambargizi, V.Ahmed, E.Shukurova (Fuad), P.Mammadli, N.Ismayilova and L.Mirzayeva. Academician Mirze Ibrahimov emphasized specially the name of Savalan, the talented poet who gave great hope among the new specialists in the literary life of the South of 1950-1980s and created good literary examples. Academician Memmed Jafar Jafarov expressed this opinion on H.M.Savalan's poem "Floods take Sarah away" that occupies an important place in literary criticism: "The poet Savalan wrote beautiful work in the native language based on a legend with the creative inspiration". From the opinions expressed on Southern Azerbaijani poet, H.M.Savalan's works, we can conclude that the poet is the master distinguished by the artistic merit and meaning of his works throughout his creativity. H.M.Savalan's activity in the field of promotion of Azerbaijani literature in the South is also great. Numerous works of the poet dedicated to our homeland are also commendable.

Key words: research, thought, appeal, savings, estimate

Article history: received – 15.06.2020; accepted – 21.06.2020

Giriş / Introduction

Ədəbi şəxsiyyətlərin yaradıcılığını araşdırmaq, ətraflı tədqiq etmək, onlar haqqında fikir söyləmək kimi mühüm və əhəmiyyətli bir iş bütün dövrlərdə aktual olmuşdur. Azərbaycan ədəbi tənqidi ədəbiyyatımızın xalq həyatı ilə bağlılığı, ideya səlihiyyəsi, aktuallığı problemlərini həmişə diqqət mərkəzində saxlamışdır. Bu, Cənubi Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyəti – şair, nasir, ədəbiyyatşünas, publisist, folklorşünas, tədqiqatçı Həsən Hüseyn oğlu Məcizadə Savalanın (1940) da əsərlərində tədqiqində özünü göstərir.

XX əsrin sonlarında tanınmış bir söz sərəffatçı kimi formalaşan H.M.Savalanın yaradıcılığının bir sıra xüsusiyyətləri Məmmədcafər Cəfərovun, Mirzə İbrahimovun, Teymur Əhmədovun, Nəbi Xəzrinin, Sabir Əmirovun (Nəbiöğlunun), Ruqiyyə Qəmbərqızının, Vüqar Əhmədin, Esmira Şükürovanın (Fuadin), Pərvanə Məmmədlinin, Nəzakət İsmayilovanın, Lətifə Mirzəyevanın əsərlərində tədqiq edilmişdir.

Ağır bir dövrdə yaşayıb-yaradan və çox sərfatçı yaradıcılıq yolu keçən H.M.Savalanın oxuculara "Türkçə təranələr" I, II cildlər (Tehran, Atopat, 1963, 1965), "Apardı sellər Saranı" (Tehran, Rozen, 1978), "XV əsrin qüdrətli şairi Həbib" (Tehran, Atopat, 1981), "Külliyyəti-Vahid" (Tehran, 1965), "Duyğu çiçəkləri" (Tehran, Fərhang, 2005) və başqa kitabları bəllidir. Şairin bu kitablarda, antologiyalarda, dövrə mətbuat səhifələrində dərc edilmiş əsərləri haqqında kitab və mətbuatda bir sıra müəlliflərin fikirləri səslənməmişdir.

Əsas hissə / Main Part

1950-1980-ci illər cənub ədəbiyyatı öz həyatiliyyəti, mövzu genişliyi, bədii xüsusiyyətlərinin, janrlarının, obrazlarının, təşbihlərinin rəngarəngliyi ilə diqqəti daha çox cəlb edir. Bu dövr ədəbi həyatına yeni qüvvələrin gəlməsi onun ən gözəl keyfiyyətlərindəndir.

Cənubi Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi, ədəbi prosesləri yaxından izləyən və hər biri haqqında fikir söyləyən xalq yazıçısı, akademik Mirzə İbrahimov 1988-ci ildə qələmə aldığı "Ümid və kədər poeziyası" məqaləsində bu dövrdə ədəbiyyata gələnlərin sırasında "böyük ümidlər verən, gözəl ədəbi nümunələr yaradan, parlaq istedadlar"dan Sönməz, Dönməz və Savalanın adlarını xüsusi vurğulayır. Müəllif həmin məqalədə yazır:

"Fanatiklərin hakimiyyət sürdüyü illərdə doğma yurdunda iş tapmayan minlərlə zəhmətkeşlər, mütərəqqi ziyalılar, o cümlədən azərbaycanlılar vətəni tərk edib dünyanın başqa ölkələrinə pənah apardılar. Ədəbiyyat bu faciəyə biganə qala, özünü görməməzliyə vura bilərdimi? Savalanın şeirindəki həsrət, kədər nəhaq deyil:

*Hər dəndə deyirəm ki, mənim ömrüm hədərdə oldu,
Çox sevdiyim ellər dağılıb dərbadər oldu.
Mən heyrəntəm yurduma haqsızlıq uçandan,
Çün yurdumun oğlanları köçdi, gedər oldu" [5, s.136-137].*

Səkkiz yaşından şeir yazmağa başlayan Həsən Məcizadə artıq 14 yaşında ikən xalq əfsanəsinə müraciətə yazdığı və sonralar işləyib təkmilləşdirdiyi "Apardı Sellər Saranı" poemasının birinci variantını tamamlamışdır. Lakin kitabın çapına Azərbaycan dilində olduğu üçün uzun illər icazə verilməmişdir.

"Bu kitab Savalanın 1340 (1960)-cı ildən qabaq yazdığı üç poemadan biridir. Bu poemaların biri "Dinlə gəlin qayası"dır ki, şair ilhamını xalq yazıçısı Süleyman Rəhimovdan alıb, ikincisi "Ana" poeması idi ki, tağut (şahlıq – L.M.) dövründə öz gözü ilə görüb bütün vücudu ilə ləms etdiyi faciələrdən biri idi" [11, s.51].

"Dinlə gəlin qayası" və "Ana" poemaları çap edilməmiş, "Apardı sellər Saranı" poeması isə 1978-ci ildə çap edilmişdir.

“Əvvəlki iki poemanın çap edilməməsinin səbəbi “Apardı sellər Saranı” kitabına yazılmış son sözdə göstərilmişdir.

“Köhnə və qəddar sovinist şah dövründə o iki poemanın əslən səsini çıxarmaq olmazdı. Azacıq səhman və “günahı” az olan bu folklorik dastan idi. Çap edilməyinə bütün İran səhində... Hər yerdə cin bismillahlardan qorxan kimi... türk dilində yazılmış bir əsərdən... qorxurdular” [3, s.80].

Əsərin çapı ilə bağlı çox böyük çətinliklərlə üzlənən Savalan kömək üçün dilçi alim, türkoloq Həmid Nitiqiyə müraciət edir. “Əsəri oxuyub redaktə edən H.Nitiqi “Rozen” nəşriyyatının sahibi İbrahim Gülüstana yazır: “Öz türkcəmdə son illər bu gözəllikdə əsər oxumamışam. Hər necə olursa-olsun “çap elə”. Və məsləhət görür ki, əsər fars dilinə tərcümə edilsin və hər iki dildə çap edilsin” [12, s.578].

Savalanın kitablarını yalnız icazə verilməməsi səbəbindən deyil, maliyyə cəhətdən də çətinliklə çap etdirməsinə xalq şairi Nəbi Xəzri də “Sərhədlərin o tayında” kitabında vurğulayır. O yazır: “Savalan əsərlərini çox çətinliklə çap etdirir. Bunun üçün gecə-gündüz yorulmaq bilmədən çalışır. Onun hər bir əsəri mən bir zəhmətin nəticəsində işıq üzünə çıxır. O, gecə-gündüz qarda-yağışda yad məşinlərin altına uzanmağa məcbur olur. Qəpik-quruş qazanır ki, bəlkə kitablarını çap etdirə bilsin. Doğrudan belə bir vəziyyətdə şairlik fədakarlıqdır” [8, s.55].

Ədəbi təqdimdə Savalananın “Apardı sellər Saranı” poeması daha geniş yer tutmuşdur. Şairin yaradıcılığına müraciət edənlər ilk növbədə bu poema haqqında fikir söyləmişlər.

Uşaqlıqda el ağzında tez-tez səslənən “Apardı sellər Saranı” mahnısını hər eşidəndə, o “alagözlü balanı” coşqun sellər arasında çırpınan görən, onun ürək parçalayan harayını eşidən və özünü görən kimi olan akademik M.Cəfərov yazır ki, “Savalanın bu məzmunlu əsərini oxuyandan sonra mənə aydın oldu ki, vətənimizin cənubunda çoxdan el arasında Saranın taleyi, ona üz verən fəlakət haqqında çox mənalı bir rəvayət varmış. Şair Savalan çox ustaltıqla və yaradıcı bir ilhamla bu rəvayət əsasında şirin ana dilində gözəl bir sənət əsəri yaratmışdır.

Savalan bir ailənin faciəsini tarix boyu bir-birini əvəz edən qanlı işğalçılığın, vəhşiliyin nəticəsində vətənə üz verən fəlakət kimi mənalandırmışdır. Zəhmətkeş insana xas olan əxlaqi gözəllik, elin heç bir zaman əhəmiyyətini itirməyəcək gözəl adət-ənənələri, vətənpərvərlik, mürəkkəb, əməksevərlik kimi məna vi keyfiyyətlər əsərdə həm alimənə, həm də şairənə ifadəsini tapmışdır” [1].

Tanınmış cənubşünas alim S.Əmirov “Cənubi Azərbaycan milli-demokratik ədəbiyyatı (1941-1990)” kitabında qeyd edir ki, “Poemanın (“Apardı sellər Saranı” poemasının – L.M.) ictimai-siyasi və ədəbi dəyərini müəyyənləyən iki cəhət xüsusi qeyd olunmalıdır. Azərbaycan elərinin qədimliyi və gözəlliklərini vəsf, bu yerlərin sakinlərinin doğma torpağa məhəbbətini tərannüm etmək və dövrün qəddar hakiminin obrazını yaratmaq. Hər iki məsələdə şairin siyasi və ədəbi uğurları inkaredilməzdir” [3, s.81].

V.Əhməd “Savalan” məqaləsində oxucunun bu əsərin əfsanə motivləri əsasında yazıldığına əsla inanmamasından və onun sənədlə bir həqiqəti gözəli ilə görürmüş kimi zənn etməsindən, E.Şükürova “Həsən Məcizdə Savalan” oçerkinə şairin “Apardı sellər Saranı” poemasının qəhrəmanlarında gördüyü gözəl əxlaqi cəhətləri əsil-kökünə, tarixi kimliyinə bağlı olan xalqa məxsus məna vi keyfiyyətlər kimi qiymətləndirməsindən, N.İsmayılova “Həsən Məcizdə Savalan” məqaləsində bu poema ilə bir ailənin faciəsini tarix boyu bir-birini əvəz edən qanlı işğalçılığın, nankorluğun nəticəsində vətənə üz verən fəlakət kimi mənalandırmasından, M.R.Kərimi “Həsən Məcizdə (Savalan)” xatirəsində Savalananın “Apardı sellər Saranı” poeması ilə tanındığından, R.S.Nuroğlu “Bir şəhər, iki Savalan” xatirəsində bu əsərin onun ana dilinə rəğbətini daha da artırmasından, 11-12 yaşlarında belə onu oxuyarkən əsərin dəyərini dorindən duyduğundan və müəlliflə fəxr etdiyindən söz açmışlar.

H.M.Savalan məşhur folklorşünasdır. Onun yaradıcılığında folklorə geniş yer verilmişdir. Elə ona görədir ki, akademik M.Cəfərov yazır: “Savalanın tanış olduğum “Dinlə gəlin qayası” əsərinin də xalq rəvayətlərinə əsaslanması göstərir ki, onda həm yüksək bədii dəyəri, həm də çox mühüm tarixi, siyasi-ictimai əhəmiyyəti olan xalq yaradıcılığına böyük məhəbbət vardır. Var olsun bu məhəbbət!” [1]

“Bahar bayramı” poemasında da Savalananın sənətkarlıq məharəti özünü bir daha göstərir.

H.M.Savalan yaradıcılığında həm xalq yaradıcılığına, həm də klassik janrlara müraciət edir. Hər iki halda qələmə aldığı əsərlər mövcud ictimai-siyasi həyatın tələblərinə cavab verir. Onun şeirlərindən, qəzəllərindən, demək olar ki, bütün əsərlərindən xalqın sevinə və kədəri ilə qəlbənə bağlı olan, el-oba qədrini bilən, onun gələcəyini düşünən qeyrətli vətəndaş şair olduğu aydın görünür.

“Savalananın şeirlərini xalqın həsrət və hicranının ədəbi salnaməsinin çox oxunan səhifələri sırasına daxil etmək heç də yanlış olmazdı” [3, s.168].

Professor T.Əhmədov “Savalan” məqaləsində “Azərbaycanın xalq şairi, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Süleyman Rüstəmin “Yasin əvəzinə” şeirinə cavab”ında, ustad şair Şəhriyarın uzun illərdən sonra Təbrizdən Tehrana qonaq gətməsi və xalq şairi Əliqəna Vahidin vəfatı münasibətilə, habelə qədrətli sənətkar Fikrət Əmirovun 1970-ci ilin baharında Tehrana gəlişi zamanı yazdığı şeirlərində Savalananın xalqın mədəniyyətinə, adət-ənənəsinə böyük məhəbbəti öz parlaq ifadəsini tapmışdır” [2] fikrini irəli sürmüşdür.

Cənubi Azərbaycan xalqının və şairin bağından qoparılan nida və çevrilən şeirlər Savalananın yaradıcılığında üstünlük təşkil edir. Bu şeirlər Azərbaycanın yalnız Cənubunu deyil, Şimalını da əhatə edir. Belə ki, “Əzizlər, yandı qiyarım...”, “Azərbaycanda nələrdi gördüyüm” (“Azərbaycanda nələrdi gördüm”), “Qarabağ” (“Qarabağ-Allahu-Əkbər”) adlı şeirlər bu qəbildən olan əsərlərdəndir.

Şair 1990-cı ilin Qanlı Yanvar hadisələrinə həsr etdiyi “Əzizlər, yandı qiyarım...” şeirində:

*Allah, Allah, bu neçə zülm idi, yandı qiyarım,
İstərəm öylə yanam, qalmasın əsla əsərim.
Az sevimdim ki, gedir ayrılıq, həsrət qurtara,
Elə bir zülmü görüb mən dəfə artıd kədərim [9].*

– deyə fəryad qoparıb.

“Azərbaycanda nələrdi gördüyüm” şeirində tarixən Azərbaycan xalqının və bu xalqın bir nümayəndəsi kimi özünün də qəmənd, kədərdən ayrıla bilməməsindən, bu gün də ardi-arası kəsilməyən qanlı xəbərlərlə üzlənməsindən şairin qəlbini göynəyir. Azərbaycanda ermənilər tərəfindən törədilən vəhşilikləri bir-bir sadalamaqla həmin hadisələrin mənzərəsini oxucularının gözü qarşısında canlandırır:

*Hersoqovin, Fələstina olan sitəm, sitəm deyil,
Bunun yanında yüz dəfə ondan betərdi gördüyüm.
Yezid və Hitler etmədi əsirə ayri zorla qəsd,
Bu murdar erməni bu gün nələrdi edəndi gördüyüm.*

H.M.Savalan “Qarabağ-Allahu-Əkbər” şeirində isə vətən oğullarını düşməndən intiqam almaq üçün cihadə səsliyir:

*Haydı qardaş, sən yüyür, kəs kafərin murdar əlin,
Gör bu islam torpağın Allah sayağımdır mənim!
Göz dikib təmmələr, kafərlər islam yurduma,
Bərk ayaqda hummat et, bu, bərk ayağımdır mənim.*

Ayrılıqdan müdhis dərd tanımayın şair “İstərəm” rədifli qəzəlinə bu haqsızlığa son qoyulmasını istəyir, yalnız vətən oğullarını intiqamə səsliyir, özü də düşməndən intiqam almaq istəyir:

*Gözlərimin leysanından səpdim şəhid məzarına,
Kükürət mənim nifrətim, Ya Rəbb intiqam istərəm!
Çoxdan bəri tənəffəsəmə yuxusunda zamanənin,
Zəfər günün Qarabağda mey dolu bir can istərəm!*

H.M.Savalanın Şimali Azərbaycanda baş verən 1990-cı ilin Qanlı Yanvar hadisələrinə və 1988-ci ildən başlayıb hələ də davam edən Qarabağ problemlərinə, erməni təcavüzkarlığına münasibəti xüsusilə tədqiqləyir [7].

H.M.Savalan Şimali Azərbaycan ədəbiyyatının İranda təbliği sahəsində də yorulmadan çalışır. "Savalanın doğma dilinə həsr etdiyi şeirlər də sanki onun özü kimi için-için ağlayıb, qan-yaş tökür:

*Sənsən damarımda dolanan, dilim,
Qəlbimə verirsən isti qan, dilim!
Ancaq mən səninlə ölməz insanam
Sənsən bu bağrımda çürpən dilim!" [6]*

Savalanın yazdığı bayatılar da öz oxucusuna vətəni, dilini təvz tutmağı, yüksək mənavi keyfiyyətlərə, nəcib sifətlərə malik olmağı, mərdi-mərdana yaşamağı övsiyə edir.

Akademik Bəkir Nəbiyevin İranda keçirilən beynəlxalq konqreslə əlaqədar qələmə aldığı "Nizami nurlu səfər" başlıq təəssüratları da maraqlı doğurur. Müəllif yazır: "M.Şəhriyarın, B.Azərbaycanın, Ə.Tudənin, H.Billurinin, S.Tahirin, Səhəndin, Savalananın poema və şeirlərindən Təbriz o qədər doğmadır ki, torpağına ilk dəfə qədəm basdıgıma baxmayaraq, hərdən mənə elə gəlir ki, nə zamansa bu şəhərdə olmuşam" [10].

H.M.Savalanın publisistikası da diqqətləyəkdir. Onun "Hacı Mirzə Həsən Rüşdiyyə", "Təbrizli Əli kim idi", "Sarı Aşıq", "Veyselın həyatı" adlı və Seyid Əziz Şirvaniyə, Mikayıl Müşfiqə, Məhəmməd Hüseyin Şəhriyara, Əliqə Vahidə, Nəbi Xəzriyə, Salamulla Cavidə və başqalarına həsr etdiyi məqalələrdən dəyərli məlumatlar əldə etmək mümkündür.

M.İbrahimov "Cənubda dirçəliş" məqaləsində Həsən Məcidzadə Savalananın "Hacı Mirzə Həsən Rüşdiyyə" məqaləsində ədəbi fəaliyyəti ilə XIX-XX əsrlərdə xalq maarifinə unudulmaz xidmətlər göstərmiş yazıçı-müəllim Rüşdiyyə haqqında qiymətli məlumatlar, hərarətli fikirlərə rast gəlirik", [4, s.42] – söyləyir.

Nəticə / Conclusion

Cənubi Azərbaycanda ədəbiyyatşünaslıq və ədəbi tədqiqatlar sahəsində əldə edilən nailiyyətlər çoxdur. Xalqın zəngin ədəbi və elmi təfəkkür xəzinəsinə yol tapmaqda, oradan kəşf etdikləri inciləri qiymətləndirməkdə doktor Cavad Heyət, Mir Hidayət Həsəri, Məhəmməd Əli Fərzanə, Qulamhüseyn Bəqdeli, Həmid Nitiqi, Həmid Məmmədzadə, Həsən Məcidzadə Savalana kimi yetkin qələm sahiblərinin əməlləri xüsusilə qeyd edilməyə layiqdir.

H.M.Savalan nədən, kimdən yazırsa elin-obanın fədakar oğlu kimi haqqın, ədalətin, birliyin, sülhün, əmin-amanlığın keşiyində durmağı, vətən torpağının, vətən övladlarının xoşbəxtliyi uğrunda mübarizə aparmağı özünə borc bilir.

Savalanın həyat və yaradıcılığının ayrı-ayrı məqamları barədə bu vaxta kimi fərqli münasibətlərlə bir sıra elmi və publisistik məqalələr dərc edilmişdir. Bu fərqli münasibətlər onun doğum tarixində, təhsilində, əmək fəaliyyətində, atasının həyatında özünü daha çox göstərir.

H.M.Savalanın həyat və yaradıcılığı elmi tədqiqatla son zamanlar cəlb edildiyindən onunla bağlı əsərlərdə qüsurların olması təbii qəbul edilə bilər.

Ədəbiyyat / References

1. Cəfərov M. Və olsun bu məhəbbət! "Azərbaycan müəllimi", 1982, 17 mart.
2. Əhmədov T. Savalana "Azərbaycan müəllimi", 1985, 30 oktyabr.
3. Əmirov S. (Nəbioğlu). Cənubi Azərbaycan milli-demokratik ədəbiyyatı (1941-1990). Bakı, Nurlan, 2000.
4. İbrahimov M. Cənubda dirçəliş. "Azərbaycan", 1980, say 1.

5. İbrahimov M. Ümid və kədər poeziyası. "Azərbaycan", 1988, say 4.
6. Qəmbərqızı R. Savalana təhəllül. "Şəhriyar", 1992, 22 oktyabr.
7. Mirzəyeva L. Qarabağ faciələri Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatında. "Azərbaycan şərqşünaslığı", 2016, say 1.
8. N.Xəzri. Işıq şöləsi. Sərhədlərin o tayında... Bakı, Azərəşr, 1987.
9. Nəbioğlu S. (Əmirov). Cəmiyyət, zaman, ədəbiyyat. Azərbaycan yazıçılarının IX qurultayında məruzə. "Ədəbiyyat qəzeti", 1991, 29 mart.
10. Nəbiyev B. Nizami nurlu səfər. İranda beynəlxalq konqres. "Ədəbiyyat qəzeti", 1991, 26 iyul.
11. Səbahi G. Şeirimiz zamanla addımlayır. Təbriz, "Dünya", 1360 (1981).
12. Şükürəli E. (Fuad). Həsən Məcidzadə Savalana. Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. İki cildə, II cild (XX əsr). Bakı, Qanun, 2013.

Произведения Гасана Меджидзаде Савалана в литературной критике

Лятифа Мирзоева

Институт Литературы имени Низами Гянджеви НАНА. Азербайджан.

E-mail: mirzoyeva54@inbox.ru

Резюме. Творчество прославленной личности Южного Азербайджана – поэта, издателя, литературоведа, публициста, фольклориста, исследователя Гасана Меджидзаде Савалана с его своеобразными особенностями анализировалось в трудах М.Джафарова, М.Ибрагимова, Т.Ахмедова, Н.Хазри, С.Амирова (Набиогулу), Р.Гамбаргизы, В.Ахмеда, Э.Шюкурова (Фуад), П.Мамедли, Н.Исмаиловой, Л.Мирзоевой. Академик Мирза Ибрагимов среди подающих большие надежды новых сил, впервые вступивших в литературную жизнь Южного Азербайджана в 1950-1980-е гг., особо отмечает Савалана в числе обладателей блестящего таланта, создателей прекрасных образцов литературы. В статье особо приведено распространенное в литературной критике суждение академика Мамед Джафара Джафарова о поэме Г.М.Савалана "Унесли потоки Сару": "Поэт Савалан, вдохновившись этой легендой, мастерски и талантливо создал прекрасное произведение на родном языке". Из высказываний по поводу произведений южноазербайджанского поэта Г.М.Савалана на родном языке можно сделать заключение, что он всем своим творчеством выделялся как создатель высокохудожественных и содержательных творений, лейтмотивом которых были родина и родной язык. Большая роль принадлежит Г.М.Савалану и в области пропаганды литературы Северного Азербайджана в Южном Азербайджане. Заслуживают одобрения и многочисленные произведения, посвященные нашей стране.

Ключевые слова: исследование, мысль, обращение, заключение, оценка